

Nr 329.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring i strafflagen m. m.; given Stockholms slott
den 20 september 1946.*

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i strafflagen;
- 2) lag om ändring i lagen den 4 juni 1913 (nr 68) angående utlämning av förbrytare;
- 3) lag angående upphävande av 25 § lagen den 15 juni 1935 (nr 343) om ungdomsfängelse;
- 4) lag angående ändring i lagen den 9 april 1937 (nr 119) om verkställighet av bötesstraff;
- 5) lag angående ändring i lagen den 22 juni 1939 (nr 314) om villkorlig dom;
- 6) lag angående ändring i lagen den 22 juni 1939 (nr 315) om särskild förundersökning i brottmål;
- 7) lag med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig;
- 8) lag angående ändrad lydelse av 6 och 17 §§ lagen den 18 juni 1937 (nr 461) om förvaring och internering i säkerhetsanstalt; samt
- 9) lag om återgäldande av kostnad för blodundersökning i brottmål.

GUSTAF.

Herman Zetterberg.

Förslag
till
Lag
om ändring i strafflagen.

Härigenom förordnas, att 4 kap. 4 §, 5 kap. 14—18 §§ samt 6 kap. 8 § strafflagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande angives.

4 KAP.

4 §.

Förekommer till — — — av målen.

Domstolen må ej förordna om förening av straff utan att den dömde erhållit tillfälle att yttra sig. Begär den dömde att bliva muntligen hörd, skall tillfälle därtill beredas honom. Angående domstolens sammansättning vid sådant förhör så ock eljest vid avgörande av fråga om förening av straff gälle vad i rättegångsbalken är i allmänhet föreskrivet om domförhet vid huvudförhandling. Domstolens avgörande sker genom beslut. Beslutet skall, där ej annorlunda förordnas, lända till efterrättelse ändå att talan däremot föres. Utan avbidan på beslut om förening av straff må ettdera straffet verkställas.

5 KAP.

14 §.

Straff vare förfallet för brott, för vars beivrande åtgärd ej blivit vidtagen:

1. inom tjugufem — — — å brottet;
2. inom femton — — — åtta år;
3. inom tio — — — åtta år;
4. inom fem — — — två år;
5. inom två — — — än fängelse.

15 §.

För brott, som av ämbetsman begås i ämbetet, vare straffet förfallet om åtgärd för brottets beivrande ej blivit vidtagen inom två år, där brottet i lagen med endast bötesstraff belagt är, eller inom fem år, där brottet är av den beskaffenhet, som i 25 kap. 17 § förmåles.

¹ Senaste lydelse se beträffande 4 kap. 4 § SFS 1945:873, beträffande 5 kap. 14 och 15 §§ 1926:70, beträffande 5 kap. 16 § 1942:378 samt beträffande 5 kap. 17 och 18 §§ 1926:70.

För andra brott, som av ämbetsman begås i ämbetet, vare, där ej annorlunda stadgat är, straffet förfallet, om åtgärd för brottets beivrande icke blivit vidtagen inom tio år; dock skall, där straff, som i 14 § första eller andra punkten sägs, kan följa å brottet, gälla vad där stadgas.

16 §.

De i — — — kunde ske.

Åtgärd för brottets beivrande skall anses vara vidtagen, då den misstänkte i laga ordning erhållit del av åtal, som mot honom väckts för brottet, eller vid förundersökning, som lett till allmänt åtal, underrättats om den mot honom riktade misstanken.

17 §.

Avbrytes åtalet, sedan åtgärd för brottets beivrande vidtagits inom tid, som i 14 eller 15 § bestämmes, skall för rättigheten att fullfölja beivrandet lika tid, som finnes utsatt i samma paragrafer, räknas från den dag avbrottet skedde.

18 §.

Har någon begått brott, som i 14 § första, andra eller tredje punkten sägs, och har han därefter, innan tid för brottets beivrande förflutit, ånyo förövat brott, som i lag är belagt med straffarbete över två år; då skall tid för rättigheten att beivra det förra brottet räknas från det senare brottet. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning, där den brottslige, innan tid för beivrande är ute, begår ytterligare brott, varå straff, som nyss är sagt, kan följa.

6 KAP.

8 §.

Målsägande är den, emot vilken brott begånget är, eller som därav förnärmad blivit eller skada lidit.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; beträffande 4 kap. 4 § gälla därvid i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Förslag

till

Lag

om ändring i lagen den 4 juni 1913 (nr 68) angående utlämning av förbrytare.

Härigenom förordnas, att 17—19 och 21 §§ lagen den 4 juni 1913 angående utlämning av förbrytare skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges.

17 §.

Vid förhöret — — — honom biträda.

Medgiver den — — — till Kungl. Maj:t.

Lämnar den häktade ej sådant medgivande och sådan förklaring, som nu sagts, skall ärendet hänskjutas till domstol; och varde förty protokollet över förhöret samt övriga handlingar i ärendet överlämnade till allmänna under-rätten i den stad, där Konungens befallningshavande har sitt säte. Under-rättelse om vad vid förhöret sålunda förelupit skall genast insändas till utrikesdepartementet.

18 §.

I ärende, som jämlikt 17 § till underrätt inkommit, skall rätten verkställa utredning, huruvida förhållande, som enligt 2—9 §§ utgör hinder mot utlämning, föreligger. Ärendet skall anses som bevisupptagning utom huvudförhandling, och skola i övrigt, så vitt ej nedan annorlunda sägs, bestämmelserna om brottmål, däri den tilltalade är häktad, i tillämpliga delar gälla.

Vid ärendets — — — statens intresse.

Den häktade skall vid sin talans utförande åtnjuta biträde av försvarare. Utser han ej själv försvarare, förordne rätten offentlig försvarare för honom.

Kräver i särskilt fall hänsyn till den främmande staten, att ärendet behandlas inom stängda dörrar, förordne rätten därom.

I protokollet skall, utöver vad eljest är föreskrivet, antecknas vad åklagaren, den häktade och hans försvarare anföra.

19 §.

Högsta domstolen — — — i 2—9 §§ sägs.

Det åligger förty underrätten att, sedan handläggningen där avslutats, skyndsamt insända protokoll och övriga handlingar i ärendet till högsta domstolen.

21 §.

Huru ersättning åt åklagare samt biträde och försvarare, varom i 17 och 18 §§ sägs, må bestämmas, därom förordne Konungen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

F ö r s l a g

till

L a g

**angående upphävande av 25 § lagen den 15 juni 1935 (nr 343)
om ungdomsfängelse.**

Härigenom förordnas, att 25 § lagen den 15 juni 1935 om ungdomsfängelse skall upphöra att gälla.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

F ö r s l a g

till

L a g

**angående ändring i lagen den 9 april 1937 (nr 119) om verkställighet
av bötesstraff.**

Härigenom förordnas, att 10, 16, 19 och 21 §§ lagen den 9 april 1937 om verkställighet av bötesstraff skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande angives samt att 20 § nämnda lag skall upphöra att gälla.

10 §

Skall förvandling av böter äga rum, skall mål därom (*mål om förvandling av böter*) upptagas av allmän underrätt i den ort där den bötfällda finnes eller ock av allmän underrätt vid vilken förts talan om ansvar varom i målet är fråga.

Talan om — — — allmän åklagare.

16 §.

I mål om förvandling av böter skola parterna kallas till förhör inför rätten. Målet må handläggas och avgöras utan hinder av att den bötfällda uteblivit. Rättens avgörande av saken sker genom beslut.

Rätten vare domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med en lagfaren domare. Där det finnes lämpligt, bör dock i häradsrätt nämnd deltaga och rådhusrätt äga den sammansättning, som i rättegångsbalken är i allmänhet föreskriven för domförhet vid huvudförhandling; häradsrätt vare domför med tre i nämnden.

I övrigt gälla i tillämpliga delar vad beträffande mål om allmänt åtal är stadgat.

19 §.

Klagan må ej föras mot beslut, som avses i 12 §. Ej heller må ändring sökas i hovrätts beslut i mål om förvandling av böter.

Där först — — — därtill äro.

21 §.

Vad i — — — gälla viten.

I 7—19 §§ meddelade bestämmelser avse ej böter eller viten som enligt särskilda författningar ådömas och ej må förvandlas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 22 juni 1939 (nr 314) om villkorlig dom.

Häri genom förordnas, att 9, 17—19, 21, 22 och 24 §§ lagen den 22 juni 1939 om villkorlig dom skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges.

9 §.

Övervakning skall — — — av övervakare.

Har den — — — allmän underrätt.

Övervakare förordnas — — — hans ställe.

Angående övervakningsdomstols sammansättning vid behandling av ärende, som avses i denna paragraf, gälla vad i rättegångsbalken är i allmänhet föreskrivet om domförhet vid huvudförhandling. Finnes uppskov olägligt, vare rätten dock domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med en lagfaren domare.

17 §.

Finnes i mål mot någon, som tidigare erhållit villkorlig dom, anståndet böra förklaras förverkat, må målet ej prövas och avgöras vid häradsrätt utan nämnd eller i rådhusrätt av allenast en lagfaren domare.

18 §.

Ärende angående — — — domen meddelats.

I rättens ställe må sådant ärende upptagas av övervakningsnämnd, varom

i 25 § förmäles. Ärendet må, där det finnes lämpligt, hänskjutas till rätten; och skall så alltid ske, då anstånd finnes böra förklaras förverkat.

Om rättens sammansättning vid behandling av ärende, som avses i denna paragraf, gälle vad i 9 § sista stycket sägs; har ärendet tidigare handlagts av övervakningsnämnd eller finnes anstånd böra förklaras förverkat, må dock ärendet ej prövas och avgöras vid häradsrätt utan nämnd eller i rådhusrätt av allenast en lagfaren domare.

19 §.

Framställning om — — — upptaga ärendet.

I ärende, som här avses, skall tillfälle lämnas den dömde att yttra sig, där fråga ej är allenast om upphörande av övervakning eller av skyldighet enligt 8 §, samt yttrande jämväl inhämtas från övervakaren. Begär den dömde att bliva muntligen hörd, skall tillfälle därtill beredas honom. Innan beslut meddelas om förverkande av anstånd med straffs ådömande, skall tillfälle beredas allmän åklagare eller enskild målsägande som i målet yrkat ansvar att utföra talan om bestämmande av ansvar för det brott som avsetts med den villkorliga domen.

21 §.

På framställning av domstol eller övervakningsnämnd skall polismyndighet lämna handräckning för den dömdes inställande i ärende som ovan i denna lag sägs.

22 §.

Rättens avgörande av ärende angående åtgärd jämlikt 9, 11 eller 12 § sker genom beslut.

Beslut som meddelats jämlikt 9 § må icke överklagas. Mot rättens beslut i ärende angående åtgärd jämlikt 11 eller 12 § må, därest beslutet icke innefattar att anstånd förklaras förverkat, endast den villkorligt dömde föra talan.

Den som icke åtnöjes med övervakningsnämnds beslut äge hos underrätten påkalla prövning av beslutet.

24 §.

Vill den dömde före fullföljdstidens utgång förklara sig nöjd med rättens avgörande i vad han erhållit villkorlig dom, må förklaringen avgivas inför den rätt som meddelat domen eller övervakningsdomstolen. Sådan förklaring må ock avgivas inför annan allmän underrätt eller inför styresman vid fångvårdsanstalt eller föreståndare för allmänt häkte eller befälhavare som har uppsikt över militärhäkte. Förklaring, vilken avgives inför annan än domstol som meddelat domen, skall icke gälla utan att domen eller rättens bevis om målets utgång, såvitt den dömde rör, finnes att tillgå för den som mottager förklaringen.

Förklaring, som avgivits i överensstämmelse med vad nu sagts, må icke återtagas. Har den dömda fullföljt talan mot domen, skall den fullföljda talan anses återkallad genom nöjdförklaringen, såvitt angår fråga som förklaringen avser.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändring i lagen den 22 juni 1939 (nr 315) om särskild förundersökning i brottmål.

Härigenom förordnas, att 1, 3—5 och 7 §§ lagen den 22 juni 1939 om särskild förundersökning i brottmål skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande angives.

1 §.

I brottmål må, där det prövas erforderligt, särskild förundersökning ägas rum för vinnande av utredning rörande den misstänktes personliga förhållanden samt angående de åtgärder som må anses lämpligast för hans rättande.

3 §.

Om särskild förundersökning förordnar domstolen. Vill åklagaren, den misstänkte eller hans försvarare att beslut om sådan undersökning skall meddelas redan före åtalet, må han hos domstolen göra framställning därom. Häktas den misstänkte, bör beslutet meddelas sist i samband med häktningen.

Till förundersökare — — — villig person.

4 §.

Domstolen må, när skäl därtill äro, besluta att läkarintyg angående misstänkt skall anskaffas. Att avgiva sådant intyg, vilket skall avfattas enligt av Konungen meddelade anvisningar, förordnas, därest den misstänkte är häktad, fängelseläkaren och eljest annan läkare, om möjligt en psykiater.

Där utlåtande — — — eller ungdomsfängelse.

Misstänkt, som ej är häktad, är pliktig att för läkarundersökningen inställa sig å tid och ort som läkaren bestämmer. Uteblir den misstänkte, må polismyndighet lämna handräckning för hans inställande.

5 §.

Förundersökaren äger taga del av anteckningar och andra handlingar från den av åklagaren ledda förundersökningen samt närvara vid förhör, som

hålles med den misstänkte. På begäran av åklagaren eller den misstänktes försvarare har förundersökaren att meddela de upplysningar som äro av betydelse för nämnda förundersökning.

Barnvårdsnämnd och nykterhetsnämnd skola på begäran av förundersökaren, åklagaren eller domstolen meddela upplysningar beträffande misstänkt, med vilken nämnden har att taga befattning, och föreslå de åtgärder, som nämnden må finna erforderliga för hans rättande.

7 §.

Förundersökare ävensom läkare, vilken förordnats jämlikt 4 §, åtnjuta efter domstolens prövning av allmänna medel skäligt arvode för utfört arbete samt ersättning för nödvändiga utgifter. Beslut härom skall gå i verkställighet ändå att det ej vunnit laga kraft. Skriftligt besked om beslutet skall, där det begäres, tillhandahållas utan avgift. Ersättning som avses i denna paragraf skall gäldas av statsverket.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948.

F ö r s l a g

till

L a g

med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Brottmål, vari talan föres mot någon som ej fyllt tjuguet år, skall, om å brottet kan följa svårare straff än böter, såvitt möjligt utsättas till handläggning i sådan ordning att målet ej tilldrager sig uppmärksamhet.

Finnes i mål mot underårig, att förhandlingens offentlighet är till uppenbar olägenhet till följd av den uppmärksamhet för vilken den underårige kan antagas bliva föremål, äge rätten förordna, att målet skall handläggas inom stängda dörrar. Anses sådant förordnande böra meddelas och är jämväl någon som ej är underårig tilltalad i målet, skall rätten, där det finnes kunna ske utan att utredningen avsevärt försvåras, handlägga åtalet mot den underårige såsom särskilt mål.

Utän hinder av beslut som meddelats enligt andra stycket må rätten medgiva tilltalads anhöriga ävensom annan, vilkens närvaro kan väntas bliva till nytta, att övervara handläggningen.

2 §.

Ej må underårig dömas till tvångsuppfostran eller ungdomsfängelse, med mindre den som har vårdnaden om honom, där så kunnat ske, blivit hörd i målet.

3 §.

Förekommer i mål mot underårig anledning att döma till frihetsstraff, tvångsuppfostran eller förvaring eller att meddela villkorligt anstånd med straffs ådömande, skall vid målets prövning och avgörande rådhusrätt bestå av en lagfaren domare och nämnd. Har rätten vid huvudförhandling handlagt målet i den sammansättning som eljest är föreskriven och rör målet ej brott varå kan följa straffarbete i två år eller därutöver, vare rätten dock domför utan nämnd.

Vad nu sagts skall ej äga tillämpning i fall då rådhusrätt enligt stadgande i lag eller författning för behandling av vissa mål skall hava särskild sammansättning.

4 §.

Vid underrätt böra i fall, som avses i 3 §, för tjänstgöring i nämnden företrädesvis anlitas nämndemän med insikt och erfarenhet i vård och fostran av ungdom.

5 §.

Saknar i fall, varom i 3 § förmäles, den underårige försvarare, skall offentlig försvarare förordnas för honom, om det icke på grund av sakens beskaffenhet eller eljest finnes uppenbart, att försvarare ej erfordras.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Genom lagen upphäves lagen den 22 juni 1939 (nr 316) med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig.

F ö r s l a g

till

L a g

**angående ändrad lydelse av 6 och 17 §§ lagen den 18 juni 1937 (nr 461)
om förvaring och internering i säkerhetsanstalt.**

Härigenom förordnas, att 6 och 17 §§ lagen den 18 juni 1937 om förvaring och internering i säkerhetsanstalt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande anges.

¹ Senaste lydelse av 17 §, se SFS 1945:368.

6 §.

Innan, enligt — — — därom förfallen.

Finner fångvårdsstyrelsen — — — för uppfostringsanstalten.

Talan enligt andra stycket föres vid den domstol som först avgjort det mål vari dömts till straff eller tvångsuppfostran. Vid domstolen skall den tilltalade höras muntligen. Angående rättens sammansättning gälle vad i rättegångsbalken är stadgat om domförhet vid huvudförhandling i mål rörande ansvar för sådant brott som det, varför straffet eller tvångsuppfostran ådömts. Domstolens avgörande sker genom beslut.

Beslut om — — — laga kraft.

17 §.

Förekomma till verkställighet på en gång beslut varigenom någon blivit dömd till förvaring eller internering och beslut varigenom han blivit dömd till straff, skall förvaringen eller interneringen träda i stället för straffet såframt detta ålagts för brott begånget före förvaringens eller interneringens början eller ock utgöres av böter, förvandlingsstraff för böter eller disciplinstraff enligt strafflagen för krigsmakten. Finnes, med hänsyn till beskaffenheten av det brott för vilket straff ådömts, ny minsta tid för åtgärden påkallad, må den domstol som först avgjort det mål vari dömts till förvaring eller internering, på framställning av allmän åklagare, bestämma sådan tid. Angående förfarandet därvid äge vad i 4 kap. strafflagen är stadgat om förening av straff motsvarande tillämpning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

F ö r s l a g

till

L a g

om återgäldande av kostnad för blodundersökning i brottmål.

Härigenom förordnas som följer.

I fråga om skyldighet att till statsverket återgälda kostnad för tagande av blodprov å den som misstänkes för brott samt undersökning av sådant blodprov skall vad i 31 kap. rättegångsbalken är stadgat om kostnad, som enligt rättens beslut utgått av allmänna medel, äga motsvarande tillämpning.

Vad nu stadgats gälle ej blodprov, erforderligt för läkarundersökning, som någon enligt lag eller författning är skyldig att undergå.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948. Genom lagen upphäves lagen den 31 maj 1934 (nr 194) om blodundersökning i brottmål.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, hemställer, att lagrådets utlåtande måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet genom utdrag av protokollet inhämtas över de av processlagberedningen i betänkande den 17 mars 1944 (SOU 1944: 9 och 10) framlagda förslagen till

- 1) lag om ändring i vissa delar av strafflagen;
- 2) lag om ändring i vissa delar av lagen den 4 juni 1913 (nr 68) angående utlämning av förbrytare;
- 3) lag angående upphävande av 25 § lagen den 15 juni 1935 (nr 343) om ungdomsfängelse;
- 4) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 9 april 1937 (nr 119) om verkställighet av bötesstraff;
- 5) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 (nr 314) om villkorlig dom;
- 6) lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 (nr 315) om särskild förundersökning i brottmål;
- 7) lag angående ändring av lagen den 22 juni 1939 (nr 316) med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig;
- 8) lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 18 juni 1937 (nr 461) om förvaring och internering i säkerhetsanstalt; samt
- 9) lag om återgäldande av kostnad för blodundersökning i brottmål.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 10 april 1946.

N ä r v a r a n d e:

regeringsrådet KELLBERG,
justitieråden GULDBERG,
EKBERG,
SANTESSON.

Enligt lagrådet den 9 mars 1946 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementetsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 februari 1946, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) *lag om ändring i vissa delar av strafflagen;*
- 2) *lag om ändring i vissa delar av lagen den 4 juni 1913 (nr 68) angående utlämning av förbrytare;*
- 3) *lag angående upphävande av 25 § lagen den 15 juni 1935 (nr 343) om ungdomsfängelse;*
- 4) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 9 april 1937 (nr 119) om verkställighet av bötesstraff;*
- 5) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 (nr 314) om villkorlig dom;*
- 6) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 (nr 315) om särskild förundersökning i brottmål;*
- 7) *lag angående ändring av lagen den 22 juni 1939 (nr 316) med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig;*
- 8) *lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 18 juni 1937 (nr 461) om förvaring och internering i säkerhetsanstalt; samt*
- 9) *lag om återgåldande av kostnad för blodundersökning i brottmål.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Sven Strömberg.

Förslagen föranledde följande yttranden.

Förslaget till lag om ändring i vissa delar av strafflagen.

5 KAP.

16 §.

Justitierådet *Ekberg:*

Jämlikt 5 kap. 16 § strafflagen i dess nu gällande lydelse avbrytes åtalpreskriptionen för visst brott genom att kallelse till svaromål i laga ordning

kungöres den, som skall tilltalas, eller han häktas för brottet. Denna ordning har ej bibehållits i förslaget. Då enligt nya RB allmänt åtal i regel skall föregås av förundersökning och denna är en del av rättegången i vidsträckt mening samt brottmålsförfarandet ur den synpunkt, som i förevarande sammanhang är av betydelse, alltså får anses inlett redan genom förundersökningen, har processlagberedningen ansett det, såvitt angår brott, som höra under allmänt åtal, icke vara följdriktigt att låta preskriptionen avbrytas först genom åtalet. Beredningen har på grund härav föreslagit, att om laga förundersökning ägt rum, åtalspreskriptionen skall avbrytas, då den misstänkte vid förundersökningen erhållit underrättelse om den mot honom riktade misstanken. Härvid har vidare gjorts den restriktionen, att förundersökningen skall ha lett till åtal. En förundersökning, som nedlagts eller avslutats utan att åtal följt, har ej tillagts preskriptionsavbrytande verkan. Vad målsägandebrott angår har däremot preskriptionen ansetts böra såsom hittills avbrytas först då den misstänkte i laga ordning erhållit del av åtal, som mot honom väckts för brottet.

Beträffande de principer, som sålunda kommit till uttryck i förslaget, må anmärkas, att olika meningar kunna råda, huruvida förundersökningen, som enligt nya RB liksom hittills skall verkställas av polismyndigheten och åklagaren, har sådan karaktär, att densamma bör avbryta preskriptionen. Goda skäl kunna anföras för att dylik verkan bör tilläggas först domstolsförhandlingarnas inledande. Emellertid är förevarande spörsmål framför allt en praktisk lämplighetsfråga. Teoretiska grunder lära därför icke böra vara utslagsgivande, om starka praktiska skäl tala däremot.

Naturen av reglerna om åtalspreskription, vilka rätten har att själmant beakta, kräver, att dessa regler äro klara och enkla i tillämpningen. Av vikt är sålunda bland annat, att de omständigheter, som skola verka avbrytande å preskriptionen, kunna på ett någorlunda tillförlitligt sätt fastslås utan större svårighet. Den ordning, som tillämpas enligt nu gällande bestämmelser, är i detta hänseende att föredraga framför den föreslagna. Av tillgängliga handlingar kan rätten i allmänhet konstatera, när stämning delgivits eller häktning skett. Däremot är det svårare för rätten att kontrollera, huruvida och när sådan underrättelse till den misstänkte, som i förslaget fått preskriptionsavbrytande verkan, ägt rum. Enligt 23 kap. 18 § nya RB kan nämligen dylik underrättelse ske formlöst; ej ens närvaro av vittne är obligatorisk (se 23 kap. 10 §). Även om det är avsett, att kompletterande föreskrifter skola meddelas i administrativ ordning om bland annat anteckning i undersökningsprotokollet beträffande dagen för underrättelsen, måste det likväl tagas i beräkning, att tvister kunna uppkomma såväl angående frågan huruvida underrättelse meddelats den misstänkte som ock angående tidpunkten, då det skett. En annan fråga, varom tvist kan råda, är huruvida en förundersökning, som efter någon tids vila åter tagits upp, lett till åtalet och således avbrutit preskriptionen. Dylika tvistefrågor betunga rättsförhandlingarna och kunna fördröja och försvåra målens avgörande.

Mot de föreslagna bestämmelserna om preskriptionsavbrott, då åtalet föregåtts av laga förundersökning, kan vidare anmärkas, att den preskriptionsavbrytande åtgärden kan företagas på svagare grunder än enligt gällande rätt. Vill åklagaren nu förhindra, att preskription äger rum, måste han före den för brottet stadgade preskriptionstidens utgång väcka åtal mot den misstänkte för brottet. Härför fordras, att sannolika skäl, att den misstänkte begått brottet, förefinnas; eljest utsätter sig åklagaren för risken, att rekonventionstalan föres mot honom. Sådan underrättelse, som avses i 23 kap. 18 § nya RB, torde däremot kunna ske, om misstanken blott ej är helt grundlös. En annan olägenhet sammanhänger med att underrättelsens preskriptionsavbrytande verkan gjorts beroende av att den förundersökning, vid vilken underrättelsen skett, leder till åtal mot den misstänkte. De skäl, som anförts för denna begränsning, äro i och för sig välgrundade. Det synes under inga förhållanden böra ifrågakomma, att en förundersökning, som nedlägges eller avslutas utan att åtal följer, får betydelse i preskriptionsavseende. Bestämelsen har emellertid en icke önskvärd följdverkan. Eftersom det ligger i åklagarens hand att bestämma, när åtal skall väckas, öppnas nämligen en möjlighet för denne att genom fördröjande av förundersökningens avslutande hålla frågan om preskriptionens inträde svävande efter den lagfästa preskriptionstidens utgång. Jämväl enligt den nuvarande ordningen kan visserligen efter förloppet av nämnda tid råda ovisshet, huruvida preskriptionen bestående avbrutits; nedlägges ett väckt åtal, anses avbrott i preskriptionen ej ha skett. Olägenheten torde dock, om förslaget upphöjes till lag, bli av väsentligt större betydelse. Det får antagas, att sådana fall icke skulle bli alltför sällsynta, i vilka åklagaren till förhindrande av preskription på tämligen lösa grunder meddelar den misstänkte underrättelse om misstanken och sedan, ehuru preskriptionstiden går till ända, förhalar förundersökningen i förhoppning, att nya bevis skola yppa sig. Väl synes rätten, då åtal väckes efter det att förundersökningen legat nere en mycket lång tid, böra finna preskription ha inträtt, oaktat ett formligt beslut om förundersökningens avslutande ej fattats, men preskriptionstiden skulle likväl på det antydda sättet kunna i realiteten bli förlängd i avsevärd mån; och den rättsosäkerhet, som skulle uppstå, bör ej lämnas obeaktad.

Beredningen har ej i sitt betänkande diskuterat de olägenheter, som skulle uppkomma, därest gällande principer för preskriptions avbrytande bibehållas. Om dessa principer följas, kommer preskriptionen tydligen att avbrytas på ett något senare skede av brottsutredningen än enligt förslaget; och det får vidare tagas i betraktande, att åtal kan komma att väckas för att avbryta preskriptionen, ehuru brottsutredningen ej är slutförd. Dessa olägenheter torde emellertid mer än väl uppvägas av de fördelar, som i andra avseenden vinnas.

**Förslaget till lag om ändring i vissa delar av lagen den 4 juni 1913
(nr 68) angående utlämning av förbrytare.**

18 §.

Lagrådet:

Enligt förevarande paragraf skall, såvitt ej annorlunda stadgas, i fråga om behandlingen av ärende, som här avses, i tillämpliga delar gälla vad i nya RB är stadgat om huvudförhandling i brottmål, däri den tilltalade är häktad; dock göres det tillägget, att rådhusrätt skall äga den sammansättning, som i allmänhet är föreskriven för domförhet vid huvudförhandling. Den angivna huvudregeln skulle medföra bland annat, att jämlikt 46 kap. 2 § nya RB ärendets behandling skulle inställas, när, på grund av utevaro av vittne eller annan, behandlingen ej kunde väntas bli slutförd i ett sammanhang, och att jämlikt 11 och 13 §§ samma kapitel tidigare förebragt utredning skulle i princip upptagas ånyo, när behandlingen måste uppskjutas och ej kunde återupptagas inom två veckor. En tillämpning av dessa bestämmelser synes icke lämplig. Det kan även ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl föreligga att beträffande utlämningsärende kräva, att rådhusrätt skall bestå av tre ledamöter och att i häradsrätt nämnd skall medverka. Dylika ärenden ha närmast karaktär av bevisupptagning och synas liksom bevisupptagning, då den i rättegång företages utom huvudförhandling, eller häktningförhandling kunna äga rum inför en ensam domare. Med hänsyn till det anförda torde förevarande bestämmelser böra utbytas mot föreskrift, att ärende, varom i paragrafen är fråga, skall anses som bevisupptagning utom huvudförhandling och att i övrigt, såvitt ej annorlunda sägs, bestämmelserna om brottmål, däri den tilltalade är häktad, skola i tillämpliga delar gälla.

Förslaget till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 9 april 1937 (nr 119) om verkställighet av bötesstraff.

16 §.

Lagrådet:

Andra stycket av denna paragraf innehåller föreskrifter i första punkten, att rätten är domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med en lagfaren domare, samt i andra punkten, att där det finnes lämpligt, i häradsrätt nämnd bör deltaga och rådhusrätt bör äga den sammansättning, som i nya RB är i allmänhet föreskriven för domförhet vid huvudförhandling, varjämte det tillägges, att häradsrätt är domför med tre i nämnden. Vad sålunda upptagits i andra punkten följer emellertid redan av föreskriften i första punkten. Andra punkten är därför onödig. Den kan ock vid tolkningen av annat stadgande, vilket innehåller motsvarande föreskrift om domförhet som första punkten men saknar det förklarande tillägget i andra punkten — såsom 6 § första stycket i det för riksdagen framlagda förslaget till lag om handläggning av domstolsärenden — föranleda det missförståndet, att i sådant fall nämnd i häradsrätt och mer än en lagfaren ledamot i rådhusrätt icke

finge deltaga i avgörandet. På grund härav synes lämpligast, att andra punkten utgår ur lagtexten.

21 §.

Lagrådet:

Jämlikt förslaget skall 20 § upphöra att gälla. Vid sådant förhållande bör i 21 § vidtagas den ändringen, att den hänvisning, som där gives till 20 §, borttages. Härav föranledes jämväl ändring i förslagets ingress.

Förslaget till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 (nr 314) om villkorlig dom.

9 §.

Lagrådet:

I sista stycket av förevarande paragraf uppställles såsom huvudregel, att angående övervakningsdomstols sammansättning vid behandling av fråga, som avses i paragrafen, vad i allmänhet är föreskrivet om domförhet vid huvudförhandling skall äga motsvarande tillämpning. Finnes uppskov olägligt, skall dock rätten vara domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med den lagfarne ledamot i rätten, som är satt att taga befattning med ärenden enligt ifrågavarande lag. De sålunda givna föreskrifterna innebära i viss mån en ändring i förhållande till den gällande rätten. Enligt denna skall nämligen övervakningsdomstolens befogenhet i förevarande hänseende alltid utövas av en ensam domare, då domstolen ej håller sammanträde. Tillräckliga skäl torde ej föreligga att efter rättegångsreformens genomförande kräva, att övervakningsdomstolen i större omfattning än för närvarande skall bestå, häradsrätt av lagfaren domare med nämnd och rådhusrätt av tre lagfarna ledamöter. En närmare överensstämmelse med gällande rätt skulle vinnas, därest det föreskreves, att övervakningsdomstol är domför med en ensam domare. Detta hindrar icke, att domstolen vid behandling av ärende, varom nu är fråga, kan ha en starkare sammansättning. I regel torde detta komma att inträffa, när dylikt ärende förekommer i samband med allmänt ting eller allmän rättegångsdag.

Det nyss nämnda i förslaget upptagna stadgandet, att rådhusrätt såsom övervakningsdomstol skall vara domför med den lagfarne ledamot i rätten, som är satt att taga befattning med ärenden enligt förevarande lag, ansluter sig till paragrafens nuvarande lydelse. Emellertid torde det med hänsyn till de grunder, som tillämpats vid avfattningen av nya RB och en del följdförfattningar till samma balk, icke vara lämpligt att i förslaget uttryckligen ange, att ärenden, som nu avses, skola handläggas av en särskild ledamot av rådhusrätten. Det synes vara tillräckligt, att i arbetsordningar eller annan administrativ förordning stadgas, vilken ledamot av rådhusrätten skall taga befattning med dylika ärenden.

På grund av det anförda hemställes, att åt sista stycket i förevarande pa-

ragraf gives det innehållet, att övervakningsdomstol vid behandling av ärende, som avses i denna paragraf, skall vara domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med en lagfaren domare.

18 §.

Lagrådet:

Biträdes vad lagrådet hemställt under 9 §, bör sista stycket i förevarande paragraf omarbetas. Utöver hänvisningen till 9 § torde i nämnda stycke böra upptagas bestämmelse, att därest ärendet tidigare handlagts av övervakningsnämnd eller anstånd finnes böra förklaras förverkat, rätten skall vid ärendets prövning och avgörande äga den sammansättning, som i nya RB är i allmänhet föreskriven för domförhet vid huvudförhandling. Principiella skäl kunna visserligen anföras för den meningen, att rätten, när anstånd förklaras förverkat, bör ha enahanda sammansättning som erfordrats i det mål, däri den villkorliga domen ådömts. Detta skulle medföra bland annat, att rådhusrätt vid prövning av ärende, varom nu är fråga, i vissa fall skulle bestå av en lagfaren domare med nämnd. En sådan ordning skulle emellertid icke vara till sådan nytta, att den bör införas trots de praktiska olägenheter, som därav skulle föranledas.

21 §.

Lagrådet:

Enligt 21 § i lagen — i vilken paragraf icke föreslås någon ändring — skall, på framställning av domstol, domare, ledamot i rådhusrätt eller övervakningsnämnd, handräckning i vissa ärenden av polismyndighet lämnas för den dömdes inställande. Sedan föreskriften i 18 § om behörighet för domare eller ledamot i rådhusrätt att upptaga dylika ärenden ersatts med stadganden om rättens sammansättning, synes det riktigare att i förevarande paragraf föreskriva, att handräckning skall lämnas på framställning av domstol eller övervakningsnämnd.

22 §.

Lagrådet:

I andra stycket av förevarande paragraf stadgas bland annat, att mot underrätts slutliga beslut i ärende, som där avses, talan skall föras genom besvär. Då avsikten torde vara, att samma rättsmedel skall användas mot hovrätts avgörande i sådant ärende, synes det lämpligare att stadga, att rättens avgörande sker genom beslut. Härigenom vinnes, att besvärsförfarandet blir tillämpligt i överrätterna. Den i samma stycke uppställda begränsningen i rätten att fullfölja talan avser endast underrätts slutliga beslut. Samma begränsning synes emellertid böra gälla även hovrätts slutliga beslut.

Beaktas vad lagrådet nu anfört, böra paragrafens två första stycken omarbetas. Sålunda bör i det första stycket stadgas, att rättens avgörande av ärende angående åtgärd jämlikt 9, 11 eller 12 § sker genom beslut. I andra stycket upptagas innehållet i det nuvarande första stycket samt bestämmelse,

att mot rättens beslut i ärende angående åtgärd jämlikt 11 eller 12 § må, därest beslutet icke innefattar att anstånd förklaras förverkat, endast den villkorligt dömda föra talan.

24 §.*Lagrådet:*

Av skäl, som anförts vid 21 §, bör föreskriften, att nöjdförklaring må avgivas inför domare eller viss ledamot i rådhusrätt, ersättas med bestämmelse, att sådan förklaring kan avgivas inför allmän underrätt. Med hänsyn till den terminologi, som användes i 8 § lagen den 21 december 1945 om verkställighet av frihetsstraff m. m., är det vidare önskvärt, att ordalagen i förevarande paragraf i vissa hänseenden jämkas. Det bör sålunda föreskrivas, att nöjdförklaring må avgivas, förutom inför den rätt, som meddelat domen, eller övervakningsdomstolen, inför annan allmän underrätt eller inför styresman vid fångvårdsanstalt eller föreståndare för allmänt häkte eller befälhavare, som har uppsikt över militärhäkte.

Förslaget till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 (nr 315) om särskild förundersökning i brottmål.**3 §.***Lagrådet:*

De smärre ändringar, som företagits i denna paragraf, äro närmast betingade av domförhållningarna i nya RB. Förslaget innefattar emellertid även en viss jämkning i avseende å tiden för anordnande av särskild förundersökning: beslut därom bör, om det kan ske, meddelas redan före åtalet; häktas den misstänkte före åtalet, bör beslut meddelas i samband med häktningen. Frånsett det fall att förundersökningen angår häktad, upptager gällande lag endast en allmänt hållen föreskrift, varav framgår, att förundersökning kan beslutas före målets handläggning vid rätten. Meningen är tydligen, att förordnande om sådan undersökning skall beslutas, så snart det finnes lämpligen kunna ske. Vad nu sagts bör fortfarande gälla, och ett uttryckligt stadgande av angivna innehåll synes vara att föredraga framför den i första styckets andra punkt föreslagna bestämmelsen, vilken — utan att lämna mera vägledning — kan tänkas föranleda någon osäkerhet om den avsedda innebörden. Vidtages denna ändring, bör även tredje punkten undergå en mindre jämkning.

Förslaget till lag angående ändring av lagen den 22 juni 1939 (nr 316) med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig.*Lagrådet:*

De nya föreskrifter, som ansetts erforderliga rörande handläggningen av brottmål, i vilka talan föres mot unga personer, ha upptagits såsom tillägg till lagen med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig. Denna

metod har medfört, att lagen kommit att erhålla en i visst hänseende mindre lämplig uppställning. I 5 § första stycket har intagits ett stadgande, att rätten skall tillse, att åtal mot underårig såvitt möjligt ej företages till förhandling i anslutning till andra brottmål. Stadgandet avser främst att hindra, att tilltalad, som är underårig, utsättes för olämplig uppmärksamhet. Föreskrifter med enahanda syfte finnas emellertid redan i 1 § av lagen, och det synes oegentligt att likartade bestämmelser sålunda upptagas i skilda delar av lagen. Nämnda stadgande har även så till vida erhållit en olämplig placering, att detsamma, som avser alla brottmål mot underåriga, föregås och efterföljes av föreskrifter gällande endast vissa dylika mål. Med hänsyn till det anförda bör omförmälda stadgande infogas i lagens 1 §.

Beaktas vad nu anförts, synes det lämpligt, att den gällande lagen med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig ersättes med en ny lag i ämnet. Härvid kunna de smärre olikheter i uttrycken, som förekomma mellan den nuvarande lagen och de tillagda paragraferna undanröjas.

Vad angår innehållet i omförmälda stadgande i 5 § första stycket må anmärkas, att stadgandet synes ha erhållit en alltför stor räckvidd. Detsamma gäller, såsom redan berörts, alla mål mot underåriga. Emellertid torde anledning saknas att göra ifrågavarande bestämmelse tillämplig å bagatellmål, till exempel mål rörande enkla trafikförseelser. En föreskrift, att dylika mål, därest den tilltalade är underårig, skola utsättas till förhandling i särskild ordning, skulle i onödan tynga domstolarnas arbete. Den föreslagna regeln bör gälla endast mål rörande brott, som icke äro alltför obetydliga, och gränsen synes, i anslutning till föreskrifterna i 1 kap. 5 och 11 §§ nya RB, böra sättas till brott, varå kan följa svårare straff än böter.

Med beaktande av vad sålunda anförts skulle det föreslagna stadgandet erhålla ett lämpligare uttryck, därest såsom ett första stycke i 1 § upptoges föreskrift, att brottmål, vari talan föres mot någon som ej fyllt tjuuguett år, skall, om å brottet kan följa svårare straff än böter, såvitt möjligt ut sättas till handläggning i sådan ordning, att målet ej tilldrager sig uppmärksamhet.

Enligt 3 § första stycket i förslaget skall, därest mål mot underårig rör ansvar för brott, varå kan följa svårare straff än fängelse i ett år, om rådhusrätts domförhet i målet gälla vad i nya RB är stadgat om mål, vari nämnd skall deltaga. I andra stycket av samma paragraf föreskrives, att nämnd bör deltaga även då, i annat fall än i första stycket avses, anledning förekommer att döma den underårige till frihetsstraff eller till tvångsuppfostran eller meddela honom villkorligt anstånd med straffs ådömande. Den sålunda i första stycket upptagna regeln skulle, särskilt med hänsyn till att straffskalorna för åtskilliga brott äro mycket vida, leda till att i rådhusrätt nämnd måste medverka i ett stort antal mål, utan att detta kan anses påkallat av något verkligt behov. Därest till exempel i ett mål om bedrägligt beteende eller undandräkt är uppenbart, att endast bötesstraff bör ådömas, synes det icke erforderligt, att nämnd deltagar. Det bör även beaktas, att särskilt i de större städerna anlitaandet av nämnd jämväl i obetydliga mål kan

komma att göra nämndemansuppdraget alltför betungande och därigenom minska möjligheterna att finna för uppdraget villiga och lämpliga personer. En bättre och enklare lösning av förevarande problem skulle vinnas genom en i anslutning till stadgandet i andra stycket avfattad föreskrift, att därest i mål mot underårig förekommer anledning att döma till frihetstraff, tvångsuppfostran eller förvaring eller att meddela villkorligt anstånd med straffs ådömande, skall vid målets prövning och avgörande rådhusrätt bestå av en lagfaren domare och nämnd, ändå att å brottet ej kan följa straffarbete i två år eller därutöver.

Innebörden av bestämmelsen i 3 § sista stycket skulle komma till ett tydligare uttryck, om det stadgades, att de förut i paragrafen givna reglerna ej skola äga tillämpning i fall då rådhusrätt enligt stadgande i lag eller författning vid behandling av vissa mål skall ha särskild sammansättning.

Övriga lagförslag.

Lagrådet:

Förslagen lämnas utan erinran.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 september 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden QUENSEL, ERLANDER, DANIELSON, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg anmäler lagrådets den 10 april 1946 avgivna utlåtande över de den 15 februari 1946 till lagrådet remitterade förslagen till

- 1) *lag om ändring i vissa delar av strafflagen;*
  - 2) *lag om ändring i vissa delar av lagen den 4 juni 1913 (nr 68) angående utlämning av förbrytare;*
  - 3) *lag angående upphävande av 25 § lagen den 15 juni 1935 (nr 343) om ungdomsfängelse;*
  - 4) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 9 april 1937 (nr 119) om verkställighet av bötesstraff;*
  - 5) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 (nr 314) om villkorlig dom;*
  - 6) *lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 (nr 315) om särskild förundersökning i brottmål;*
  - 7) *lag angående ändring av lagen den 22 juni 1939 (nr 316) med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underdrig;*
  - 8) *lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 18 juni 1937 (nr 461) om förvaring och internering i säkerhetsanstalt; samt*
  - 9) *lag om återgäldande av kostnad för blodundersökning i brottmål.*
- Föredraganden anför följande.

Inom strafflagstiftningen förekomma flerstädes stadganden som ha beröringspunkter med processrätten. De föreliggande lagförslagen ha väsentligen till syfte att bringa dessa stadganden i överensstämmelse med den nya rättegångsordningen. Jag anhåller att nu få upptaga de särskilda förslagen till behandling vart för sig. Därvid kommer jag att redogöra allenast för förslagens huvudsakliga innehåll. I övrigt ber jag få hänvisa till processlagberedningens betänkande.

Förslaget till lag om ändring i vissa delar av strafflagen.

Såsom framgår av motiven till nya RB erfordras i samband med rättegångsreformen att vissa nya straffbestämmelser införas. Straff bör sålunda stadgas för part som vid förhör under sanningsförsäkran avgiver osann ut-saga, för den som obehörigen utger sig för advokat och för den som bryter mot offentlig myndighets föreskrift i fall som avses i 27 kap. 15 § nya RB. Förslag till erforderliga föreskrifter i dessa avseenden ha framlagts av straff-rättskommittén i dess den 30 november 1944 avgivna betänkande med för-slag till lagstiftning om brott mot staten och allmänheten. Då förslag på grundval av kommitténs betänkande ej torde framläggas förrän vid 1948 års riksdag, måste förslag till provisorisk lagstiftning upprättas. Jag får återkomma till denna fråga framdeles.

Processlagberedningens nu ifrågavarande lagförslag avser — frånsett en mindre jämkning i 6 kap. 8 § strafflagen — dels reglerna i 4 kap 4 § om förfarandet vid s. k. förening av straff, dels bestämmelserna i 5 kap. 14—18 §§ om åtalspreskription.

Förening av straff innebär, att två eller flera straffdomar, som rikta sig mot samma person och samtidigt förekomma till verkställighet, såtillvida undanröjas som ett nytt, gemensamt straff bestämmes för hela den förelig-gande brottsligheten. Beslut om sådan förening meddelas av allmän under-rätt. Om förfarandet vid underrätten är för närvarande föreskrivet allenast, att den dömde skall erhålla tillfälle att yttra sig. Något krav på muntlig för-handling uppställs således icke, utan det förutsättes vara tillräckligt att den dömde beredes möjlighet att inkomma med skriftligt yttrande. Talan mot rättens beslut får föras i samma ordning som mot utslag i brottmål.

Beredningen framhåller, att enligt nya RB rättegången i allmänhet skall vara byggd på muntlighet, koncentration och omedelbarhet. Beträffande frå-gor om förening av straff vore det emellertid, efter beredningens mening, med hänsyn till prövningens karaktär icke erforderligt att i full utsträckning tillämpa nämnda grundsatser. Med avseende å underrätts handläggning av dylika frågor föreslås därför allenast den ändringen, att den dömde skall höras muntligen, om han begär det eller rätten finner det erforderligt. I be-tänkandet anföres, att om förhör äger rum, detta icke bör betraktas som hu-vudförhandling. Det bör i stället likställas med muntligt förhör i vissa andra i nya RB angivna fall, såsom förhör i brottmål enligt 45 kap. 13 § eller i hov-rätt enligt 52 kap. 10 §. I övrigt har förutsatts att den dömde i processuellt hänseende skall intaga samma ställning som tilltalad i brottmål. Föreskrift därom har upptagits i 19 § av beredningens förslag till lag om införande av nya RB.

Enligt nya RB är rätten vid handläggning som ej sker vid huvudförhandling domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med en lagfaren domare. Be-beredningen har emellertid ansett, att beslut om förening av straff borde få meddelas endast av fullsutten rätt. Å andra sidan har det icke funnits erfor-derligt, att nämnd medverkar i rådhusrätt. Det föreslås följaktligen, att rät-ten skall ha den sammansättning som i nya RB är i allmänhet föreskriven för domförhet vid huvudförhandling.

I fråga om fullföljden i ärenden angående förening av straff framhåller beredningen, att en tillämpning av de allmänna reglerna om överklagande av utslag i brottmål skulle medföra, att huvudförhandling i regel skulle hållas i överrätterna. Detta skulle, såsom erinras i betänkandet, icke vara motiverat, då något krav på huvudförhandling ej uppställts för underrättens del. Beredningen föreslår därför, att rättens avgörande skall ha formen av slutligt beslut, varav följer att rättsmedlet mot avgörandet blir besvär.

Bestämmelserna om *åtalspreskription* äga såtillvida samband med processrätten, att preskription enligt gällande lag avbrytes då åtal väckes och alltså ett rättsligt förfarande för brottets beivrande inledes. Såsom beredningen erinrar, skall enligt nya RB allmänt åtal i regel föregås av förundersökning. I betänkandet anföres, att denna förundersökning vore att betrakta som en del av rättegången i vidsträckt mening och att brottmålsförfarandet alltså från den synpunkt som i förevarande sammanhang vore av betydelse finge anses inlett redan genom förundersökningen. Med hänsyn härtill skulle det enligt beredningens uppfattning icke vara följdriktigt att låta preskriptionen avbrytas först genom åtalet. Beredningen förordar därför, att redan de åtgärder för brottets beivrande som innefattas i förundersökningen skola tilläggas preskriptionsavbrytande verkan.

De skäl som föranlett beredningen att intaga denna ståndpunkt hänföra sig, såsom framgår av det anförda, främst till de fall då förundersökning leder till åtal. Huruvida även förundersökning som nedlägges eller avslutas utan att åtal följer bör äga någon betydelse i preskriptionsavseende, har beredningen funnit tveksamt. Övervägande skäl ha dock ansetts tala för att i dylika fall icke låta förundersökningen inverka på preskriptionsfrågan. Enligt förslaget skall alltså förundersökning kunna avbryta preskription, allenast om den utmynnar i åtal.

Vad närmare angår frågan, vid vilken tidpunkt preskriptionsavbrott skall inträda, erinras i betänkandet att åtal, såvitt angår dess preskriptionsavbrytande betydelse, anses börjat då kallelse till svaromål i laga ordning kungjorts den som skall tilltalas eller han blivit häktad för brottet. Beredningen föreslår, att i överensstämmelse därmed preskriptionsavbrott genom förundersökning skall inträda först då den misstänkte på sätt i lag föreskrives erhållit underrättelse om den mot honom riktade misstanken. Beträffande inbörden härav hänvisas främst till föreskriften i 23 kap. 18 § nya RB att när förundersökning fortskridit så långt att någon skäligen misstänkes för brottet denne skall underrättas om misstanken då han höres.

De ändringar som sålunda föreslås med avseende å reglerna om åtalspreskription torde under vissa omständigheter kunna medföra liknande verkningar som en förlängning av preskriptionstiderna. Detta har dock icke ansetts böra hindra, att de nya bestämmelserna, i enlighet med föreskriften i 13 § promulgationsförordningen till strafflagen, erhålla tillämpning å varje brott som icke preskriberats redan före ikraftträdandet, detta oavsett vid vilken tidpunkt brottet begåtts. Däremot har beredningen förutsatt, att preskriptionsavbrott genom förundersökning skall kunna inträda endast då förun-

dersökningen ägt rum enligt bestämmelserna i 23 kap. nya RB. Det är således icke avsett, att polisundersökning som hållits före nya RB:s ikraftträdande skall kunna medföra avbrott i åtalspreskription.

Beredningens nu ifrågavarande lagförslag har av lagrådets majoritet lämnats utan anmärkning. En ledamot av lagrådet har i så måtto varit av skiljaktig mening, att han ansett nu gällande principer för åtalspreskriptionsavbrytande böra bibehållas. De erinringar denne ledamot framställt mot förslaget ha emellertid ej synts mig innefatta tillräckliga skäl att frångå den ståndpunkt beredningen intagit i nämnda fråga. Ej heller i övrigt har jag funnit anledning till någon saklig ändring i det remitterade förslaget.

Förslaget till lag om ändring i vissa delar av lagen den 4 juni 1913 angående utlämning av förbrytare.

Om förfarandet i ärende angående utlämning av förbrytare stadgas i förevarande lag bland annat, att den vars utlämnande begärts skall, sedan han häktats, inställas till förhör inför länsstyrelsen. Medgiver han vid detta förhör att han är den person, som avses med framställningen från den främmande staten, och förklarar han sig tillika ej ha något att invända mot bifall till denna framställning, skola förhörprotokollet och övriga handlingar insändas till Kungl. Maj:t. Om han däremot ej lämnar sådant medgivande och sådan förklaring som nu sagts, skall ärendet hänskjutas till domstol för avgörande av frågan, huruvida det enligt 2—9 §§ i lagen föreligger hinder mot utlämning. Prövningen härav ankommer på högsta domstolen, men erforderlig utredning skall verkställas vid rådhusrätten i den stad, där länsstyrelsen har sitt säte. I överensstämmelse härmed stadgas i lagen, att i nu åsyftade fall handlingarna i ärendet skola av länsstyrelsen överlämnas till rådhusrätten i residensstaden. Rådhusrätten har att rannsaka, huruvida omständigheter som hindra utlämning förefinnas, och att därefter insända utredningsmaterialet till nedre justitierevisionen.

Som framgår av det anförda förutsättes i förevarande lag, att rådhusrätt finnes i den stad där länsstyrelsen har sitt säte. Genom lagändring år 1945 — vilken tillkommit efter initiativ av beredningen — har numera öppnats möjlighet för Kungl. Maj:t att lägga även residensstäder under landsrätt. På grund härav förordar beredningen, att de föreskrifter i lagen om utlämning av förbrytare som handla om vissa åligganden för rådhusrätten i den stad där länsstyrelsen har sitt säte skola ändras så att de i stället komma att avse allmänna underrätten för samma stad. Beredningen har alltså intagit den ståndpunkten, att därest residensstad förenas med domsaga, utredning i utlämningsärenden i förekommande fall bör verkställas av häradsrätten.

I fråga om handläggningen vid underrätten föreskrives nu, att vad som gäller om rannsaking med häktad person skall äga motsvarande tillämpning. Beredningen anför i denna del, att stämning och förundersökning icke kunde anses erforderliga. Med hänsyn härtill föreslås, att det nuvarande

stadgandet utbytes mot föreskrift att om ärendets behandling i tillämpliga delar skall gälla vad i nya RB är stadgat om huvudförhandling i brottmål, däri den tilltalade är häktad. Detta innebär bland annat ett krav på att rätten skall vara fullsutten. Vad rådhusrätt beträffar har, till förebyggande av tvekan huruvida nämnd skall medverka, i förslaget upptagits uttrycklig föreskrift att rätten skall äga den sammansättning som i nya RB är i allmänhet föreskriven för domförhet vid huvudförhandling.

Beträffande förevarande lagförslag har lagrådet erinrat, att regeln om tillämpning å utlämningsärenden av bestämmelserna om huvudförhandling i brottmål mot häktad icke syntes lämplig. Bland annat kunde ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl föreläge att beträffande sådant ärende kräva att rådhusrätt skulle bestå av tre ledamöter och att i häradsrätt nämnd skulle medverka. Enligt lagrådets mening borde handläggningen av utlämningsärende — som närmast hade karaktär av bevisupptagning — kunna äga rum inför en ensam domare. I överensstämmelse härmed har lagrådet hemställt att den ifrågavarande regeln måtte utbytas mot föreskrift att utlämningsärende skall anses som bevisupptagning utom huvudförhandling och att i övrigt, såvitt ej annorlunda sägs, bestämmelserna om brottmål, däri den tilltalade är häktad, skola i tillämpliga delar gälla. Vad lagrådet sålunda hemställt har iakttagits.

Förslaget till lag angående upphävande av 25 § lagen den 15 juni 1935 om ungdomsfängelse.

Enligt 5 § förevarande lag skall, där domstolen ej annorlunda förordnar, beslut om ungdomsfängelse gå i verkställighet utan hinder av att det ej äger laga kraft. I 25 § meddelas föreskrifter av innebörd att den som på grund av icke lagakraftvunnen dom intagits i anstalt för att undergå ungdomsfängelse eller i avbidan därå tagits i förvar skall vid fullföljd av talan i målet likställas med häktad. En motsvarande bestämmelse har, med mera allmän avfattning, upptagits i 19 § av beredningens förslag till lag om införande av nya RB. Med anledning därav föreslår beredningen, att nu ifrågavarande paragraf skall upphöra att gälla. Mot detta förslag har lagrådet icke framställt någon erinran.

Förslaget till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 9 april 1937 om verkställighet av bötesstraff.

Enligt 10 § förevarande lag skall mål om förvandling av böter i allmänhet upptagas av allmän underrätt eller polisdomstol. Sådant mål må dock i allmän underrätts ställe upptagas på landet av domaren och i stad av lagfaren ledamot i rådhusrätten vilken därtill är satt. Såsom framgår av 16 § äger domare eller ledamot av rådhusrätt som upptagit mål om förvandling av böter att, om det finnes lämpligt, hänskjuta målet till rätten. I förarbetena har uttalats att sådant hänskjutande borde ske då vederbörande domare funne målet vara tveksamt.

Enligt vad beredningen erinrar skola polisdomstolarna avskaffas vid rättegångsreformens genomförande. Föreskriften om befogenhet för sådan domstol att upptaga mål om förvandling av böter föreslås därför skola utgå. Därjämte har beredningen ansett, att bestämmelsen om rätt för domare eller ledamot i rådhusrätt att upptaga dylikt mål bör ersättas med en regel att rätten är domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med en lagfaren domare. I viss anslutning till nyssnämnda stadgande att mål som upptagits av domare eller ledamot i rådhusrätt må av honom hänskjutas till rätten föreskrives emellertid tillika i förslaget att, där det finnes lämpligt, bör i häradsrätt nämnd medverka och rådhusrätt äga den sammansättning som i nya RB är i allmänhet föreskriven för domförhet vid huvudförhandling. Slutligen stadgas, i överensstämmelse med gällande rätt, att häradsrätt, om nämnd medverkar, är domför med tre i nämnden.

Beträffande förfarandet i mål om förvandling av böter skall enligt 16 § första stycket i dess nuvarande lydelse i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat om brottmål däri ansvarstalan föres, dock med den avvikelsen att målet må avgöras utan hinder av att den bötfälldes ej kommit tillstädes. Beredningen anför i detta avseende, att möjligheten att avgöra målet utan hinder av den bötfälldes utevaro syntes böra bibehållas. Enligt beredningens uppfattning borde därför ej krävas att huvudförhandling ägde rum. Muntlighetsprincipen borde visserligen i underrätt såtillvida upprätthållas att parterna kallades till förhör inför domstolen, men rätten borde likväl kunna grunda sitt avgörande även på det skriftliga materialet. Med hänsyn till vad sålunda förordats beträffande underrätt borde även prövningen i överrätt kunna ske utan huvudförhandling. Rättsmedlet i mål om förvandling av böter borde således vara besvär.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts ha i förslaget upptagits föreskrifter att parterna skola kallas till förhör inför rätten, att målet emellertid må handläggas och avgöras utan hinder av att den bötfälldes uteblivit samt att rättens avgörande av saken sker genom slutligt beslut.

Slutligen föreslår beredningen, att 20 § förevarande lag skall upphöra att gälla. Nämnda lagrum motsvarar 25 § lagen om ungdomsfängelse och ersättes liksom denna av allmänna föreskrifter i 19 § förslaget till lag om införande av nya RB.

Lagrådet har vid nu ifrågavarande lagförslag anmärkt, att regeln att underrätt i mål om förvandling av böter skulle vara domför med en lagfaren domare icke uteslöte att rätten, om det funnes lämpligt, erhöle en starkare sammansättning. De föreskrifter härom som upptagits i förslaget vore följaktligen onödiga. På grund härav och då lagrådet tillika funnit dessa föreskrifter kunna föranleda missförstånd vid tolkningen av vissa andra stadganden har lagrådet hemställt, att bestämmelserna i fråga måtte utgå.

Enligt min mening kan det vara av viss praktisk betydelse, att i lagen gives en erinran att fall kunna förekomma då prövning av fullsutten rätt är önskvärd. Den av lagrådet uttalade farhågan, att detta kunde orsaka missförstånd vid tolkningen av andra lagrum, synes mig ej böra tillmätas avgö-

rande vikt. Jag har följaktligen icke ansett mig böra förorda någon ändring av det remitterade förslaget på denna punkt.

I övrigt har lagrådet erinrat, att i samband med upphävandet av 20 § i lagen en redaktionell jämkning borde vidtagas i 21 §, vilket sistnämnda lagrum beredningen lämnat oförändrat. Denna lagrådets anmärkning har beaktats.

Förslaget till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 om villkorlig dom.

I 9 § förevarande lag stadgas bland annat, att om villkorligt dömd skall stå under övervakning, denna skall utövas av övervakare och stå under tillsyn av viss allmän underrätt i egenskap av övervakningsdomstol. Övervakare skall, där så lämpligen kan ske, förordnas i samband med beslutet om övervakning. I annat fall ankommer det på övervakningsdomstolen att snarast möjligt förordna övervakare. Övervakningsdomstol äger också entlediga övervakare och förordna annan i hans ställe. Dessutom kan övervakningsdomstol, om så finnes lämpligt, flytta tillsyn å övervakning till annan allmän underrätt. De befogenheter som enligt vad nu sagts tillkomma övervakningsdomstol skola, då domstolen ej håller sammanträde, utövas på landet av domaren och i stad med rådhusrätt av lagfaren ledamot i rätten som är satt att taga befattning med ärenden enligt lagen om villkorlig dom.

Beredningen anför i sitt betänkande, att som nya RB:s domförhållningsregler hade avseende endast å handläggning av rättegångsmål, uttryckliga stadganden borde meddelas om övervakningsdomstols sammansättning i ärenden enligt nu åsyftade paragraf. I detta avseende har beredningen, med nu gällande ordning som utgångspunkt, ansett sig böra förorda att rätten skall vara sammansatt såsom vid huvudförhandling i allmänhet med möjlighet dock att låta brådskande ärenden handläggas av allenast en lagfaren domare. I förslaget har följaktligen som huvudregel angivits, att angående övervakningsdomstols sammansättning i nu avsedda fall skall vad i allmänhet är föreskrivet om domförhet vid huvudförhandling äga motsvarande tillämpning. Härjämte har föreskrivits, att om uppskov finnes olägligt, rätten skall vara domför, häradsrätt utan nämnd och rådhusrätt med den lagfarne ledamot i rätten som är satt att taga befattning med ärenden enligt ifrågakommande lag.

Därest någon som erhållit villkorlig dom sedermera övertygas om annat brott eller ålägges förvandlingsstraff för böter, kan under vissa omständigheter rätten i samband med det nya målets avgörande förklara anståndet förverkat eller, om detta anses för strängt, meddela ändrade bestämmelser med avseende å den villkorliga domen. Samma påföljd kan ifrågakomma, om den dömd, utan att därigenom göra sig skyldig till brott, åsidosätter något som till följd av den villkorliga domen åligger honom. I sådant fall skall frågan om åtgärder mot den dömd upptagas av övervakningsdomstolen eller, om den dömd ej står under övervakning, av den domstol som först avgjort det mål vari den villkorliga domen meddelats. I rättens ställe

må dock ärendet upptagas på landet av domaren och i stad med rådhusrätt av lagfaren ledamot i rätten som i 9 § sägs. Har rätten tillsatt övervakningsnämnd, må ärendet ock upptagas av denna.

Beträffande prövningen av sådana frågor som nu avses intager lagen, på sätt erinras i betänkandet, den ståndpunkten, att avgörandet ej annat än i enklare fall bör träffas av en domare ensam. I 17 § stadgas sålunda, att därest fråga om ändrade bestämmelser med avseende å villkorlig dom uppkommer i samband med nytt åtal vid polisdomstol eller i mål om förvandling av böter som anhängiggjorts vid sådan domstol eller upptagits av domare eller ledamot i rådhusrätt, målet i sin helhet må hänskjutas till allmän underrätt. Detta skall alltid ske, om anståndet finnes böra förklaras förverkat. Under 18 § — som avser inskridanden utan samband med ny ansvarstalan mot den dömde — givas motsvarande föreskrifter för det fall att sådant ärende i rättens ställe upptagits av domaren eller vederbörande ledamot i rådhusrätten eller övervakningsnämnd. Beredningen framhåller i fråga om 17 §, att polisdomstolarna komme att avskaffas vid processreformens genomförande; i stället komme rådhusrätt att vid behandling av enklare brottmål bliva domför med en lagfaren ledamot. Härjämte erinras, att enligt nästföregående lagförslag de nu gällande bestämmelserna om rätt för domare eller ledamot i rådhusrätt att upptaga mål om förvandling av böter skulle utbytas mot föreskrift att underrätt i sådant mål vore domför med en lagfaren domare. Med hänsyn till nu berörda förhållanden förordar beredningen att, för bibehållande av den grundsats varå 17 § lagen om villkorlig dom är uppbyggd, lagrummets nuvarande innehåll ersättes med en bestämmelse av innebörd, att därest i mål mot någon som tidigare erhållit villkorlig dom anståndet finnes böra förklaras förverkat, målet icke må prövas vid häradsrätt utan nämnd eller vid rådhusrätt av en lagfaren domare. Beträffande 18 § föreslår beredningen — med uteslutande av stadgandena om viss behörighet för domare och ledamot i rådhusrätt — att i fråga om rättens sammansättning vid behandling av ärende, som avses i lagrummet, skall hänvisas till motsvarande bestämmelser i 9 § med den reservationen att om ärendet tidigare handlagts av övervakningsnämnd eller anstånd finnes böra förklaras förverkat, ärendet icke må handläggas vid häradsrätt utan nämnd eller vid rådhusrätt av en lagfaren domare.

Om förfarandet i ärenden som avses i 18 § stadgas för närvarande i 19 § bland annat, att sådant ärende i allmänhet icke må avgöras utan att den dömde fått tillfälle att yttra sig. Det erfordras emellertid icke att muntligt förhör hålles med honom. I förslaget har — i likhet med vad som skett i fråga om ärenden rörande förening av straff — upptagits bestämmelse att den dömde skall höras muntligen om han begär det eller det finnes erforderligt. Även om förhör inför rätten kommer till stånd, skall dock detta icke betraktas som huvudförhandling, utan hänsyn skall få tagas även till material som ej framlagts vid förhöret. På grund härav har beredningen ansett, att även prövningen i överrätt bör kunna ske utan huvudförhandling och att rättsmedlet följaktligen bör vara besvär. Föreskrift därom har meddelats i 22 § i förslaget.

Slutligen har 24 §, som handlar om nöjdförklaring beträffande villkorlig dom, underkastats sådan ändring, att om den villkorliga domen meddelats av överrätt, nöjdförklaring skall kunna avgivas även inför överrätten. Beredningen har nämligen ansett, att något hinder däremot ej längre borde uppställas sedan muntlig process införts i överrätterna.

Lagrådet har i fråga om 9 § bland annat anmärkt, att de av beredningen föreslagna reglerna angående övervakningsdomstols sammansättning vid behandling av fråga som avses i paragrafen innefattade krav på att övervakningsdomstolen i större omfattning än för närvarande skulle bestå, häradsrätt av lagfaren domare med nämnd och rådhusrätt av tre lagfarna ledamöter. Enligt lagrådets uppfattning föreläge icke tillräckliga skäl för en sådan skärpning. En närmare överensstämmelse med gällande rätt skulle vinnas, därest det föreskrevs att övervakningsdomstol vore domför med en lagfaren domare.

Beredningens förslag att rätten i nu åsyftade fall i regel skall vara sammansatt såsom vid huvudförhandling i allmänhet ansluter sig till föreskrifterna i det för 1946 års riksdag framlagda förslaget till lag om handläggning av domstolsärenden. Enligt sistnämnda förslag kräves nämligen fullsutten rätt bland annat vid prövning av ärende som angår förordnande eller entledigande av god man eller annan för särskilt uppdrag. Med hänsyn härtill och då behovet att i viss utsträckning kunna upptaga frågor om övervakning till behandling i enklare sammansättning synes mig behörigen tillgodosett genom den av beredningen förordade regeln att detta må ske om uppskov finnes olägligt, har jag ansett övervägande skäl tala för att det remitterade förslagets lydelse bibehålles såvitt nu är i fråga. Vad lagrådet eljest anmärkt vid förevarande paragraf har beaktats.

Som följd av mitt ståndpunktstagande i fråga om 9 § bortfaller anledningen till den av lagrådet föreslagna omarbetningen av 18 § sista stycket.

I 21 §, som av beredningen lämnats oförändrad, stadgas för närvarande, att i vissa ärenden enligt lagen polismyndighet skall, på framställning av domstol, domare, ledamot i rådhusrätt eller övervakningsnämnd, lämna handräckning för den dömdes inställande. Lagrådet har anfört, att därest reglerna om behörighet för domare eller ledamot i rådhusrätt att upptaga dylika ärenden, på sätt skett i förslaget, ersattes med stadganden om rättens sammansättning, borde i 21 § föreskrivas att handräckning skulle lämnas på framställning av domstol eller övervakningsnämnd.

Ehuru stadganden som skilja mellan rätten och domaren förekomma även annorstädes i lagstiftningen och det ej lämpligen låter sig göra att söka anpassa dem alla efter den nya terminologien, ha likväl i detta fall övervägande skäl synts mig tala för att den av lagrådet föreslagna jämkningen vidtages. Inom departementet har därför utarbetats förslag till ändring jämväl av förevarande paragraf i överensstämmelse med lagrådets hemställan.

Även de anmärkningar av övervägande formell natur som lagrådet framställt vid 22 och 24 §§ ha iakttagits.

Förslaget till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1939 om särskild förundersökning i brottmål.

Enligt förevarande lag må i brottmål, om det finnes erforderligt, domstolen eller dess ordförande förordna lämplig och villig person att verkställa särskild förundersökning för vinnande av utredning rörande den tilltalades personliga förhållanden och de åtgärder som må anses lämpligast för hans rättande. Beredningen har i sitt betänkande först upptagit till övervägande, huruvida något behov av sådan särskild förundersökning kunde anses föreligga efter rättegångsreformens genomförande. I detta sammanhang erinrar beredningen, att vid den förundersökning som enligt nya RB skulle hållas av polis- och åklagarmyndigheterna skulle beaktas ej blott de omständigheter som talade mot den misstänkte utan även de som vore gynnsamma för honom. Enligt beredningens mening vore det uppenbart, att om åtal funnes böra ske, förundersökningen borde avse även den misstänktes personliga förhållanden och andra omständigheter av betydelse för bedömning av hans brottslighet. Emellertid finge, enligt vad som framhålles i betänkandet, å andra sidan tagas i betraktande, att särskild förundersökning enligt nu ifrågasatt lag i viss mån hade en annan uppgift än den förundersökning som ankomme på åklagaren. Sålunda skulle den särskilda förundersökningen främst inriktas på frågan om lämpligaste behandlingsmetod för den misstänktes tillrättaförande. Därest förundersökaren funne sig böra förordna villkorlig dom, skulle han yttra sig om behovet av särskilda föreskrifter i domen samt, om så erfordrades, föreslå övervakare och i övrigt förbereda tillämpningen t. ex. genom att skaffa den misstänkte lämplig bostad eller anställning. Beredningen framhåller, att uppgifter av nu angiven art ej lämpligen kunde läggas på åklagaren. Bländ annat på grund härav har beredningen ansett övervägande skäl tala för att särskild förundersökning bibehålles vid sidan av den allmänna förundersökningen.

I betänkandet uttalas emellertid tillika, att den särskilda förundersökningen borde samordnas med den som leddes av åklagaren. Även den särskilda förundersökningen borde enligt beredningens uppfattning ingå som ett led i förberedandet av rättegången och liksom åklagarens undersökning i regel äga rum före åtalet. Till förebyggande av onödigt dubbelarbete borde förundersökaren äga taga del av åklagarens utredningsmaterial och i förekommande fall samråda med åklagaren om en lämplig uppdelning av arbetsuppgifterna. Även viss samverkan med den misstänktes försvarare kunde efter beredningens mening ofta vara lämplig.

I överensstämmelse med det sålunda anförda har i 3 § i förslaget stadgats, att beslut rörande särskild förundersökning, om det kan ske, bör meddelas redan före åtalet. Under 5 § har upptagits bestämmelse att förundersökaren äger taga del av anteckningar och andra handlingar från den av åklagaren ledda förundersökningen samt närvara vid förhör som av åklagaren hålles med den misstänkte. Dessutom har föreskrivits, att förundersökaren har att på begäran av åklagaren eller den misstänktes försvarare

meddela de upplysningar som äro av betydelse för åklagarens förundersökning.

Det må anmärkas, att beredningen före förslaget framläggande inhämtat yttrande från åtskilliga myndigheter och sammanslutningar över ett utkast med i huvudsak enahanda innehåll. Därvid har föreningen Sveriges landsfogdar ifrågasatt om icke förundersökarens rätt att taga del av åklagarens anteckningar och närvara vid förhör av sekretesskäl borde begränsas till anteckningar och förhör som rörde den misstänktes personliga förhållanden. Å andra sidan har Sveriges advokatsamfund uttalat farhågor, att med de föreslagna bestämmelserna åklagaren kunde tänkas komma att erhålla större inflytande på den särskilda förundersökningen än som vore lämpligt. För att den särskilda förundersökningen skulle bliva så objektiv som möjligt vore det enligt samfundets uppfattning önskvärt, att den bedreves oberoende av åklagaren och utan samarbete med denne.

Med anledning av vad sålunda anförts erinrar beredningen, att åklagare enligt 23 kap. 10 § nya RB ägde förordna, att vad som förekommit vid förhör under förundersökningen icke finge uppenbaras. Överträdelse av sådant förbud straffades enligt 9 kap. 6 § samma balk med dagsböter. Även bortsett härifrån ansåge beredningen det knappast behöva befaras, att förundersökaren skulle missbruka sin ställning. Ej heller syntes anledning finnas att antaga, att han skulle råka i beroende av åklagaren. Beredningen ville framhålla, att möjligheterna att erhålla kvalificerade förundersökare torde komma att väsentligt förbättras genom den nyligen införda anordningen med statligt anställda skyddskonsulenter. Från detta håll hade också uttalats, att det syntes vara till fördel för både åklagaren och förundersökaren att ett samarbete mellan dem komme till stånd. Med hänsyn till det nu sagda hade de framställda anmärkningarna icke ansetts böra föranleda ändring av de i lagutkastet upptagna bestämmelserna.

Mot förevarande lagförslag har lagrådet framställt anmärkning endast såvitt angår föreskriften i 3 §, att beslut om särskild förundersökning, om det kan ske, bör meddelas redan före åtalet. Lagrådet har uttalat, att nämnda föreskrift kunde tänkas föranleda någon osäkerhet om den avsedda innebörden och borde ersättas med ett stadgande av innehåll att förordnande om särskild förundersökning skulle beslutas så snart det funnes lämpligen kunna ske.

Såsom beredningen framhållit är det, för åstadkommande av samordning och undvikande av dubbelarbete, i princip önskvärt att beslut om särskild förundersökning meddelas redan innan åklagarens utredning slutförts. Här emot har lagrådet ej heller haft något att erinra. Å andra sidan bör tydligen sådan undersökning icke anordnas förrän sannolika skäl förebragts att den misstänkte är skyldig till brottet. På sätt antytts i betänkandet bör det stå åklagaren, den misstänkte och hans försvarare fritt att redan före åtalet hos domstolen begära förordnande om särskild förundersökning. En erinran härom synes lämpligen böra intagas i förevarande paragraf. Att därutöver närmare angiva i vilket skede av målet dylikt förordnande bör meddelas

lär — frånsett det fall att den misstänkte häktats — icke vara erforderligt. I fråga om häktade torde böra stadgas, att beslutet bör meddelas sist i samband med häktningen. Jag har låtit inom departementet omarbeta beredningens förslag i överensstämmelse med vad sålunda anförts.

Förslaget till lag angående ändring av lagen den 22 juni 1939 med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig.

Uti beredningens år 1938 avgivna betänkande med förslag till ny rättegångsbalk framhölls, att beredningen icke tagit ställning till frågan om rättegången mot unga förbrytare men förutsatte, att särskild utredning därom komme till stånd. I anslutning till vad beredningen sålunda yttrat anförde första särskilda utskottet vid 1942 års riksdag i sitt utlåtande över propositionen med förslag till ny rättegångsbalk, att inom utskottet den mening vunnit allmän tillslutning, att lekmän med särskild erfarenhet bland annat i fråga om ungdomsvård borde medverka vid handläggning av mål i vilka väckts åtal mot unga personer. Formen för denna medverkan borde enligt utskottets mening närmare övervägas vid det fortsatta lagstiftningsarbetet. Utskottets utlåtande i denna del godkändes av riksdagen.

Till stöd för en särskild sammansättning av domstolen i mål om åtal mot ungdomar har, enligt vad som erinras i beredningens nu föreliggande betänkande, brukat anföras, att domstolen borde besitta speciell sakkunskap med avseende å valet av reaktionsmedel mot den tilltalade samt att antalet domstolsledamöter icke borde vara större än att en nära kontakt med den tilltalade lätt komme till stånd och förfarandet befriades från prägeln av sensation. Beredningen framhåller, att för ett fullständigt tillgodoseende av dessa önskemål skulle erfordras att brottmålen mot ungdom anförtröddes åt domstolar i vilka, förutom en lagfaren domare, sutte blott några få i ungdomsvård särskilt erfarna meddomare. Mot en sådan sammansättning av domstolen kunde dock, enligt betänkandet, starka skäl anföras. De organisatoriska svårigheter som i allmänhet gjorde sig gällande vid inrättande av specialdomstolar framträdde i detta fall med särskild styrka. Det kunde efter beredningens mening icke förväntas att mera lokalt förlagda ungdomsdomstolar skulle annat än i de största städerna erhålla full sysselsättning, och å andra sidan vore det av flera skäl olämpligt att i större eller mindre utsträckning centralisera rättsskipningen på detta område. Dessutom skulle en alltför långt gående specialisering i fråga om domstolens sammansättning medföra hinder mot gemensam handläggning av åtal mot unga och mot vuxna, även i fall då en sådan handläggning vore påkallad av processuella skäl och en uppdelning på olika rättegångar inför skilda domstolar skulle medföra stora praktiska olägenheter.

På grund av de betänkligheter som sålunda framkommit mot inrättande av speciella ungdomsdomstolar har beredningen ansett sig böra i första hand undersöka, huruvida ej det av riksdagen uttalade önskemålet att domstolen skulle tillföras särskild sakkunskap i ungdomsvård kunde tillgodo-

ses inom ramen för den nuvarande domstolsorganisationen. Det har därvid funnits vara en naturlig utväg att upptaga det sakkunniga elementet i nämnden och samtidigt tillse att brottmålen mot ungdom även vid rådhusrätt i allmänhet komme att handläggas med nämnd. Den ökning av nämndens arbetsbörda som därigenom skulle uppkomma kunde enligt beredningens mening ej väntas bliva av sådan storleksordning att den borde tillmätas större betydelse.

Vad närmare angår sättet för tillförande av erforderlig sakkunskap framhålles i betänkandet, att beredningen i ett lagutkast som underställts åtskilliga myndigheter och sammanslutningar upptagit bestämmelser, att vid varje allmän underrätt skulle utses ett antal med fostran och handledning av ungdom särskilt förtrogna personer, ungdomsnämndemän, av vilka för varje gång tre skulle kallas att tillsammans med minst fyra och högst sex ordinarie nämndemän tjänstgöra i nämnden. Den sålunda föreslagna anordningen hade dock på flera håll väckt gensagor. Särskilt hade framhållits, att det på landsbygden mötte stora svårigheter att erhålla tillgång till mera speciell sakkunskap på förevarande område än som normalt vore företrädd redan bland de ordinarie nämndemännen samt att ej heller i flertalet städer personer med erforderliga förutsättningar för uppdraget såsom ungdomsnämndeman stode till buds i erforderligt antal. Vidare hade erinrats att de särskilda ungdomsnämndemännen ej komme att erhålla den erfarenhet i domargöromål som från rättssäkerhetssynpunkt vore önskvärd. Med hänsyn till dessa invändningar hade beredningen funnit sig böra söka lösa den föreliggande frågan på en annan väg. Därvid hade beredningen kommit till den uppfattningen att ett tillfredsställande resultat borde kunna vinnas genom en föreskrift att för tjänstgöring i nämnden vid behandling av brottmål mot ungdomar företrädesvis skulle anlitas nämndemän med insikt och erfarenhet i vård och fostran av ungdom. Det finge då ankomma på väljarna att tillse, att dylik insikt och erfarenhet funnes företrädd bland nämndemännen. Särskilt vid rådhusrätt, där alla nämndemän valdes av samma korporation, stadsfullmäktige, kunde efter beredningens mening denna synpunkt utan svårighet beaktas, och det syntes också kunna förväntas att så komme att ske.

I den mån vad beredningen sålunda anfört medför behov av nya lagbestämmelser har beredningen ansett dessa böra meddelas i form av tillägg till 1939 års lag med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig. I enlighet härmed föreslås, att i nämnda lag skola upptagas tre nya paragrafer, betecknade 3—5 §§.

Under 3 § ha införts bestämmelser om vidgad användning av nämnd i rådhusrätt vid behandling av brottmål mot underåriga. I detta avseende anför beredningen, att behovet av särskild sakkunskap inom domstolen huvudsakligen framträdde, när fråga kunde uppstå att döma till tvångsuppfostran eller ungdomsfängelse eller att tillämpa villkorlig dom. Då härför förutsattes att åtalet avsåge brott varå kunde följa frihetsstraff, borde enligt beredningens uppfattning kravet på medverkan av nämnd begränsas till mål rörande så-

dana brott. Ej heller i fråga om alla dylika brott har beredningen emellertid ansett handläggning med nämnd böra vara obligatorisk. I betänkandet erinras, att det särskilt inom specialstraffrättens område förekomme åtskilliga brott vid vilka frihetsstraff inginge i straffskalan men vilka i praktiken så gott som aldrig straffades strängare än med böter. Som exempel nämnas ovarsamhet vid förande av motorfordon och vissa andra i 38 § 1 mom. vägtrafikstadgan angivna förseelser. I dessa fall skulle, enligt vad beredningen framhåller, en ovillkorlig föreskrift att nämnd skulle deltaga knappast vara lämplig. Detsamma gällde med avseende å vissa andra brott och förseelser, såsom våldsamt motstånd vid offentlig förrättning, lindrigare misshandel och vållande till eldskada. Beredningen framhåller, att det uppenbarligen vore förenat med svårigheter att från nu ifrågavarande synpunkt företaga en tillfredsställande uppdelning. I förslaget har gränsen dragits så, att medverkan av nämnd skall vara obligatorisk endast då åtalet avser brott varå kan följa svårare straff än fängelse i ett år. Detta medför bland annat, att åtal enligt 38 § vägtrafikstadgan eller 14 kap. 13 § strafflagen i regel kan prövas utan nämnd.

Med den sålunda föreslagna begränsningen har, såsom framgår av det sagda, huvudsakligen avsetts att bereda möjlighet till handläggning utan nämnd, när straffet kan beräknas stanna vid böter. Skulle, oaktat brottet ej är belagt med svårare straff än ett års fängelse, anledning likväl förekomma att döma till frihetsstraff eller skyddsåtgärd eller meddela villkorligt anstånd med straffs ådömande, föreläge enligt beredningens åsikt ej lika starka skäl för att eftergiva kravet på medverkan av nämnd. Såsom andra stycke i förevarande paragraf har därför upptagits föreskrift att i sådana fall nämnd bör medverka. Därvid har dock gjorts det tillägget, att om målet vid huvudförhandling handlagts i den sammansättning som eljest är föreskriven, rätten skall vara domför utan nämnd. Som skäl härför anför beredningen, att frågan, huruvida annan ansvarspåföljd än böter bör komma till användning, i flertalet fall syntes kunna avgöras under målets beredande till huvudförhandling. Därest emellertid tillämpning av sådan påföljd skulle ifrågasättas först sedan målet vid huvudförhandling handlagts utan nämnd, vore det efter beredningens mening i allmänhet lämpligast att rätten likväl behölle sin förutvarande sammansättning.

Slutligen har såsom tredje stycke upptagits en bestämmelse att vad i lag eller författning är stadgat om särskild sammansättning av rådhusrätt i vissa mål skall gälla, även om målet är sådant som i första eller andra stycket sägs. Som grund härför framhålles, att det icke vore lämpligt att t. ex. i tryckfrihetsmål mot underåriga låta både nämnd och jury medverka.

I 4 § i förslaget har på förut angivna skäl upptagits föreskrift, att då vid underrätt förekommer mål som avses i 3 §, för tjänstgöring i nämnden företrädesvis böra anlitas nämndemän med insikt och erfarenhet i vård och fost-
ran av ungdom.

Under 5 § slutligen stadgas i första hand, att åtal mot underårig såvitt möjligt ej skall företagas till förhandling i anslutning till andra brottmål. Syftet härmed angives i betänkandet vara att förekomma olämplig uppmärksamhet

kring den tilltalade. Dessutom meddelas vissa bestämmelser om vidgad rätt för underårig att i fall som avses i 3 § erhålla biträde av offentlig försvarare.

Beredningens förslag har vunnit tillslutning av flertalet bland ledamöterna i beredningens rådgivande nämnd. Två av dessa ledamöter ha emellertid i särskilt yttrande avstyrkt förslaget genomförande. I yttrandet framhålles, att ändringen skulle få ganska stor praktisk betydelse, särskilt i följd av att alla mål mot underåriga angående snatteri komme att föras in under nämndens användningsområde. Antalet mål som vid rådhusrätt skola handläggas med nämnd skulle uppskattningsvis komma att ökas med 30 procent. Härjämte framhålles, att redan enligt nya RB nämnd komme att tjänstgöra i en mängd mål mot underåriga, bland annat i alla mål som gällde ansvar för stöld. Åtskilliga av de ytterligare mål för vilka beredningen föresloge nämnd kunde gälla så ringa brott att uppenbarligen endast ett bötesstraff kunde ifrågakomma. På grund av vad sålunda anförts ha nu ifrågavarande båda ledamöter i den rådgivande nämnden ansett, att en så avsevärd utvidgning av nämndens en gång beslutade användningsområde i varje fall icke borde genomföras förrän anordningen med nämnd i rådhusrätt prövats någon tid och erfarenheterna av nämnden i såväl ungdomsmål som andra mål givit stöd för en sådan utvidgning.

Mot de allmänna grunderna för beredningens nu föreliggande förslag har vid lagrådets granskning icke framställts någon anmärkning. För egen del har jag ej heller något att erinra mot att frågan om särskild sammansättning av domstolen i brottmål mot ungdom löses efter dessa riktlinjer.

Beträffande den närmare utformningen av förslaget har lagrådet bland annat anmärkt, att regeln att nämnd skall medverka i rådhusrätt, så snart underårig åtalats för brott varå kan följa svårare straff än fängelse i ett år, skulle leda till att nämnd måste anlitas i ett stort antal mål utan att detta kunde anses påkallat av något verkligt behov. Därest till exempel i ett mål om bedrägligt beteende eller undandräkt vore uppenbart att endast bötesstraff borde ådömas, vore det efter lagrådets mening icke erforderligt att nämnd deltog. En bättre och enklare lösning av det föreliggande problemet skulle enligt lagrådet vinnas genom en föreskrift, att därest i mål mot underårig anledning förekommer att döma till frihetsstraff, tvångsuppfostran eller förvaring eller att meddela villkorligt anstånd med straffs ådömande, rådhusrätt skall vid målets prövning och avgörande bestå av en lagfaren domare och nämnd, ändå att å brottet ej kan följa straffarbete i två år eller därutöver.

Den ståndpunkt lagrådet sålunda intagit har jag ansett mig böra biträda. Såsom lagrådet framhållit måste det beaktas, att särskilt i de större städerna anlitage av nämnd även i obetydliga mål kan komma att göra nämndemansuppdraget alltför betungande och därigenom minska möjligheterna att finna för uppdraget lämpliga och villiga personer. Jag vill också erinra, att de invändningar mot förslaget, som gjorts i nyssnämnda särskilda yttrande av två ledamöter i beredningens rådgivande nämnd, främst ha avseende därå att

ökningen av nämndens arbetsbörda skulle bli för stor och att nämnd skulle behöva medverka i åtskilliga fall då uppenbarligen endast ett bötesstraff kunde ifrågakomma.

Även vad lagrådet eljest anmärkt i fråga om de särskilda bestämmelsernas avfattning och placering har syns mig böra beaktas. Jag har därför i enlighet med lagrådets hemställan låtit inom departementet utarbета förslag till helt ny lag i förevarande ämne.

Förslaget till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 18 juni 1937 om förvaring och internering i säkerhetsanstalt.

Enligt 3 § förevarande lag må under vissa förhållanden den som undergår frihetsstraff eller tvångsuppfostran dömas till förvaring i säkerhetsanstalt att träda i stället för vad av straffet eller tvångsuppfostran återstår. Talan därom skall enligt 6 § väckas av åklagare vid den domstol som först avgjort det mål vari dömts till straff eller tvångsuppfostran. Vid domstolen skall den tilltalade höras muntligen. I fråga om hans rätt till biträde samt förfarandet vid fullföljd av talan i målet skall vad i äldre RB och vissa till denna anknytande lagar är stadgat om häktad äga motsvarande tillämpning. I övrigt förutsättes, att de allmänna reglerna om rättegång i brottmål skola iakttagas.

I beredningens betänkande anföres, att med hänsyn till karaktären av den prövning rätten hade att verkställa i nu avsedda fall någon förundersökning uppenbarligen icke vore erforderlig. Ej heller kunde det anses påkallat att stämning utfärdades eller huvudförhandling ägde rum. I överensstämmelse med vad sålunda yttrats förordar beredningen, att angående förfarandet vid rätten skall gälla detsamma som föreslagits beträffande frågor om förening av straff, dock med den avvikelsen att den tilltalade, liksom nu, alltid skall höras muntligen. I övrigt innebär förslaget, att stadgandena om tillämpning av vissa föreskrifter angående häktad skola utgå. Motsvarande bestämmelser ha nämligen, såsom redan antytts, upptagits i 19 § av beredningens förslag till lag om införande av nya RB.

Beredningens nu ifrågavarande förslag har icke föranlett någon erinran från lagrådet. För egen del förordar jag emellertid en jämkning i visst avseende. Därest den ursprungliga domen meddelats av rådhusrätt och denna därvid skolat bestå av lagfaren domare och nämnd, tala enligt min uppfattning övervägande skäl för att nämnd bör medverka även vid prövningen av frågan, huruvida den dömd skall underkastas förvaring. Jag har låtit inom departementet omarbета förslaget i överensstämmelse med vad sålunda anförts.

I övrigt bör beaktas att även 17 § förevarande lag innehåller bestämmelser om rätt för domstol att i särskilt ärende meddela ändrade bestämmelser med avseende å en redan lagakraftvunnen brottmålsdom. Därest till verkställighet samtidigt förekomma beslut varigenom någon blivit dömd till förvaring eller internering och beslut varigenom han blivit dömd till straff,

skall enligt nämnda paragraf förvaringen eller interneringen i vissa fall träda i stället för straffet. Finnes därvid, med hänsyn till beskaffenheten av det brott för vilket straff ådömts, ny minsta tid för åtgärden påkallad, må den domstol som först avgjort det mål vari dömts till förvaring eller internering, på framställning av allmän åklagare och sedan den dömde beretts tillfälle att inkomma med yttrande, bestämma sådan tid. I nu åsyftade fall synes det mig lämpligt att beträffande förfarandet i framtiden hänvisa till vad som är stadgat om förening av straff. Förslag till därav betingad ändring av lagrummet har utarbetats inom departementet.

Förslaget till lag om återgåldande av kostnad för blodundersökning i brottmål.

Den föreslagna lagen är avsedd att ersätta vissa bestämmelser i lagen den 31 maj 1934 om blodundersökning i brottmål.

I 1 och 2 §§ sistnämnda lag meddelas föreskrifter om villkoren för att blodundersökning må verkställas, om vem som har att förordna om dylik undersökning samt om tillvägagångssättet vid tagande av blodprov. Dessa föreskrifter bliva, såsom framgår av beredningens betänkande, överflödiga genom nya RB och föreslås därför skola upphävas.

Under 3 § 1934 års lag stadgas, att om åtal väckts, domstolen i det slutliga utslaget skall pröva, huruvida ersättning som utgått för tagande av blodprov och undersökning därav skall gäldas av den tilltalade. Enligt 31 kap. nya RB skall i mål om allmänt åtal den tilltalade, om han fälles till ansvar, i regel även förpliktas att till statsverket återgålda vad enligt rättens beslut av allmänna medel utgått för bevisning under förundersökningen eller i rättegången. Kostnad i samband med förundersökningen som icke utgått enligt rättens beslut skall däremot gäldas av statsverket. Har annat föreskrivits i särskild lag eller författning, skall dock, som framgår av 31 kap. 12 § nya RB, denna föreskrift lända till efterrättelse. En tillämpning i förevarande fall av de allmänna reglerna om rättegångskostnad i brottmål skulle, på sätt framhålles i beredningens betänkande, medföra, att ersättningsskyldighet i allmänhet icke kunde åläggas den misstänkte. Förordnande om blodundersökning lär nämligen i det övervägande antalet fall komma att meddelas utan rättens hörande. Med hänsyn härtill och då beredningen funnit anledning saknas att eftergiva den rätt statsverket nu äger mot den misstänkte föreslår beredningen att i en ny lag anges, att å kostnad som här avses skall tillämpas vad i 31 kap. nya RB är stadgat om kostnad som enligt rättens beslut utgått av allmänna medel. Detta innebär, som framgår av det nyss sagda, att misstänkt som fälles till ansvar i regel även blir ersättningsskyldig för blodundersökningskostnaden.

Den nuvarande lagen om blodundersökning i brottmål skall enligt 4 § icke äga tillämpning å blodprov, erforderligt för läkarundersökning som någon enligt lag eller författning är skyldig att undergå. Detta stadgande, som bland annat avser blodprov taget under sinnesundersökning, skall enligt förslaget oförändrat överflyttas till den nya lagen.

Lagrådet har vid sin granskning av förslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma.

Departementschefens hemställan.

Som framgår av det förut anförda ha de till lagrådet remitterade förslagen i viss utsträckning underkastats omarbetning inom departementet med anledning av de erinringar lagrådet framställt. I samband därmed ha även vissa andra redaktionella jämkningar vidtagits, varjämte tidpunkten för de föreslagna lagarnas ikraftträdande framflyttats till den 1 januari 1948. Efter behandlingen i departementet föreligga nu förslag till

- 1) *lag om ändring i strafflagen;*
- 2) *lag om ändring i lagen den 4 juni 1913 (nr 68) angående utlämning av förbrytare;*
- 3) *lag angående upphävande av 25 § lagen den 15 juni 1935 (nr 343) om ungdomsfängelse;*
- 4) *lag angående ändring i lagen den 9 april 1937 (nr 119) om verkställighet av bötesstraff;*
- 5) *lag angående ändring i lagen den 22 juni 1939 (nr 314) om villkorlig dom;*
- 6) *lag angående ändring i lagen den 22 juni 1939 (nr 315) om särskild förundersökning i brottmål;*
- 7) *lag med vissa bestämmelser om mål rörande brott av underårig;*
- 8) *lag angående ändrad lydelse av 6 och 17 §§ lagen den 18 juni 1937 (nr 461) om förvaring och internering i säkerhetsanstalt; samt*
- 9) *lag om återgäldande av kostnad för blodundersökning i brottmål.*

Jag hemställer, att dessa lagförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Thore Wisén.